

14. URUPÄÄN PAMAUS

Syksyllä 1958 poro-isäntä Pitkä-Iikka ja ettomiehet Alaskan-Juntti, Pelto-Pietari, Kuru-Paulus ja Palonoja ovat koonneet porotokan Hirvas-Lassin karhuvaaran ja Paskatunturin välillä ja kuljettavat sitä tunturimaastossa. Muutamat mielimenijät yrittävät karata mutta porokoirat pitävät ne laumassa. Paliskunnan miehet kokoavat eloa syksyn ensimmäiseen erotukseen. Alaskan-Juntin köörtelivyössä roikkuva Mauseri heilahtelee puolelta toiselle ja kolahtaa joskus puuhun.

Syksyn tihkusade jatkuu taukoamatta ja kasaantuvat tummat pilvet eivät lupaa loppua vesikuurolle. Miesten vaatteet ja porojen karva imee ja haihduttaa kosteutta niin että vaaleaa sumua on kaikkialla. Porojen koparoiden kapse, koirien haukunta ja miesten huudot kaikuvat tunturipaljakan seinämistä.

Urupään tunturirinteellä porolauman saartaneet miehet kuulevat valtaisan räjähdysen jossakin token keskellä. Pamahdus nostaa eläimiä, multaa, kiviä ja puunkappaleita ilmaan niin että tumma sumu peittää paikan. – Saatana, täällä on miinakenttä, huutaa Palonoja. Alkaa porojen pakokauhu ja ryntäily. Hengästynyt poro-isäntä juoksee paikalle ja kysyy: - Rietas, mitä täällä tapahtuu?

Kuru-Paulus on ollut lähinnä räjähdyspaikkaa ja siksi hänen sarkapuseroonsa on roiskahtanut poronverta. – Voi helevetti, on tainnut Pauvalille käyvä huonosti, sanoo Pelto-Pietari. Säikähtäneitä poroja ryntäilee ristiin rastiin niin että sarvenpiikit vähällä pistävät miehiä silmään. – Olekko haavottunu? kysyy Pitkä-Iikka.

- Minulla ei ole hätää mutta poroja on mennyt kymmenittäin. Miehet kokoontuvat tupakkatauolle, he istahtavat maata pitkin kallellaan kasvavan koivunrungon päälle. - Rietas, pistää niin vihaksi, sanoo Pitkä-Iikka.

Neuvonpitoon kokoontuneet miehet näkevät ympärillään kymmeniä poronraatoja. Jotkut nostelevat päätään ja potkivat koparoillaan ilmaan. Alaskan-Juntti ja Pelto-Pietari rupeavat lopettamaan haavoittuneita poroja. Pietari menee tainnoksissa potkivan poron sarviin ja antaa sille armonlaukauksen Alaskan-Juntin Mauserilla. Hän ei muista että siinä aseessa on sytytys myöhässä: laukaisee ja kun mitään ei tapahdu, nostaa pistoolinpiipun ylös. Sitten pamahtaa ja luoti on osua päähän.

Turisteja kerääntyy paikalle ja heidän joukossaan on muutamia saksalaisia. Valokuvaamaan tullee saksalaiselle vihainen poro-isäntä ojentaa leukun: - Tule sinäkin nylkemään avuksi, sillä koko onnettomuus on teidän aiheuttamaa. Rietas, pistää niin vihaksi.

Porojen koparat ovat sattuneet viritettyyn hyppy-heikkiin ja räjähdys on tappanut 50 poroa. Myöhemmin armeijan pioneerit tutkivat alueen ja löytävät vielä toisen räjähtämättömän pommin. Se on sen kallellaan olevan koivunrungon alla, samassa paikassa missä miehet istuivat tupakkatauolla. Onneksi kenenkään jalka ei sattunut laukaisemaan sitä.